

ПРОГРАМА
ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ
ДЛЯ АБИТУРІЄНТІВ
НА ОСНОВІ ПОВНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
Комунального закладу « Бердянський медичний коледж»
Запорізької обласної ради

Програма вступних випробувань з української мови та літератури складено з урахуванням змісту навчальних програм для загальноосвітніх навчальних закладів. Вступні випробування з української мови і літератури проводяться у формі тестування.

Варіанти тестів включають завдання за ступенем складності й творчим спрямуванням.

Підготовку до виконання тестових завдань з української мови важливо здійснювати насамперед за таким форматом завдань, які пропонуються Українським центром оцінювання якості освіти, серед яких: завдання з вибором однієї правильної відповіді, завдання з короткою відповіддю.

Щоб правильно виконати такі тестові завдання учень повинен:

- розрізняти фонетичні , лексичні , фразеологічні, словотворчі засоби, морфологічні й синтаксичні й синтаксичні засоби стилістики , речень з різними способами вираження чужого мовлення і значення вивчених термінів, їх зв'язок і роль в обґрунтуванні різних понять;

- правильно писати слова із зазначеними в програмі орфограмами (написання слів з великої букви, НЕ з різними частинами мови;

- написання складних слів;

- слова з префіксами роз -, без -, з-, с-, зі -, наді - ,

- написання слів іншомовного походження;

- розставляти розділові знаки при однорідних членах речення, звертанні, вставних словах(словосполучення і реченнях), при відокремлених членах речення, у складних реченнях, при прямій мові;

- помилки на вивчені правила і виправляти їх.

Основою вивчення літератури є робота над текстом художнього твору: його сприймання, інтерпретація й аналіз у єдності форми та змісту, а також

засвоєння спеціальних історико-літературних і теоретико-літературних відомостей і фактів.

Випускники загальноосвітніх навчальних закладів повинні:

- знати основні етапи українського і світового літературного процесу;
- знати зміст художніх творів, що ввійшли до переліку обов'язкових для тестувального вивчення;
- називати імена представників тієї чи іншої літературної доби (напрямку, течії, угруповання, школи);
- знати основні відомості про життя, творчість, літературну спадщину авторів творів, що ввійшли до переліку обов'язкових для тестувального вивчення;
- знати основні теоретико-літературні поняття (терміни), передбачені чинними шкільними програмами з української літератури;
- уміти визначити в запропонованих творах (уривках) художні засоби, знання яких передбачене програмою, і їхню роль у тексті;
- аналізувати літературний твір і давати йому власну оцінку;
- порівнювати літературні факти і явища;
- орієнтуватися в основних стильових тенденціях літератури того чи іншого історичного періоду;
- визначити найхарактерніші ознаки літературних напрямів і течій.

Фонетика і графіка. Орфоенія і орфографія

Звуки мови. Голосні і приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі і глухі. Подовжені звуки.

Букви й інші графічні засоби. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї, щ та буквосполучень дз, дзь, дж.

Склад. Наголос.

Ненаголошені голосні, їх вимова і позначення на письмі. Вимова приголосних звуків та позначення їх на письмі. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Чергування у — в, і — й.

Орфограма. Орфографічна помилка.

Правила вживання апострофа, м'якого знака. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних звуків. Написання слів іншомовного походження.

Будова слова, словотвір і орфографія

Спільнокореневі слова і форми слова. Основа слова і закінчення змінних слів. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення.

Найпоширеніші чергування голосних і приголосних звуків.

Вимова і написання префіксів з- (зі-, с-), роз-, без-, пре-, при-, прі. Змінювання і творення слів. Основні способи словотворення в українській мові. Зміни приголосних при творенні слів. Правопис складних і складноскорочених слів. Лексикологія і фразеологія. Поняття про лексику. Лексичне значення слова. Однозначні і багатозначні слова. Пряме і переносне значення слів. Синоніми, антоніми, омоніми.

Загальноживані слова. Діалектні та професійні слова. Запозичені слова. Застарілі слова. Неологізми.

Поняття про фразеологізми. Фразеологізми в ролі членів речення.

Морфологія і орфографія

Поняття про самостійні та службові частини мови.

Іменник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменник: назви істот і неістот, загальні і власні назви.

Рід, число, відмінки іменників. Типи відмін іменників. Незмінні іменники. Способи творення іменників. Правопис відмінкових закінчень іменників.

Правопис найуживаніших суфіксів. Велика буква у власних назвах.

Прикметник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.

Якісні, відносні та присвійні прикметники. Повні і короткі форми прикметників. Ступені порівняння прикметників, їх утворення. Відмінювання прикметників. Способи творення прикметників.

Правопис відмінкових закінчень і найуживаніших суфіксів прикметників. Написання складних прикметників.

Числівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Числівники кількісні (на означення цілих чисел, дробових та збірних) і порядкові. Числівники прості і складні.

Відмінювання кількісних і порядкових числівників.

Правопис числівників.

Займенник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників. Відмінювання займенників.

Правопис займенників.

Дієслово як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Неозначена форма дієслова. Види дієслів (дійсний, умовний, наказовий). Часи дієслів. Дієслова I і II дієвідмін. Особа і число (в теперішньому і майбутньому часі). Безособові дієслова. Способи творення дієслів. Правопис дієслів.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні і пасивні дієприкметники, їх творення. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот.

Безособові дієслівні форми на **-но, -то**.

Правопис дієприкметників.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки і синтаксична роль. Дієприслівники недоконаного і доконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Правопис дієприслівників.

Прислівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників. Способи їх творення.

Правопис прислівників.

Прийменник як службова частина мови. Непохідні і похідні прийменники.

Правопис прийменників разом, окремо і через дефіс.

Сполучник як службова частина мови. Сполучники сурядності і підрядності.

Правопис сполучників разом і окремо.

Частка як службова частина мови. Формотворчі, заперечні та модальні частки. Написання часток **бо, но, то, от, таки**.

Не з різними частинами мови. **Вигук** як частина мови. Правопис вигуків.

Синтаксис і пунктуація

Словосполучення. Будова і типи словосполучень за способом вираження головного слова.

Просте речення. Види речень за метою висловлювання: розповідні, питальні, спонукальні. Окличні речення. Члени речення (підмет і присудок; присудок простий і складений; додаток, означення, обставини) і способи їх вираження. Прикладка як різновид означення. Порівняльний зворот.

Розділові знаки в кінці речення. Тире між підметом і присудком. Розділові знаки при прикладках і порівняльних зворотах.

Речення двоскладні і односкладні. Різновиди односкладних речень. Повні і неповні речення.

Тире в неповних реченнях.

Однорідні члени речення. Узагальнююче слово при однорідних членах речення. Однорідні й неоднорідні означення. Розділові знаки при однорідних членах речення:

Звертання і вставні слова (словосполучення, речення). Розділові знаки при них.

Відокремлені другорядні члени речення (в тому числі уточнюючі).
Розділові знаки при відокремлених членах.

Складне речення, його типи. Складносурядне сполучникове речення.
Складнопідрядне речення із сполучниками і сполучними словами. Основні види підрядних речень. Складне речення з кількома підрядними.

Розділові знаки в складносурядному і складнопідрядному реченнях.

Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому реченні.

Складне речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку. Розділові знаки в ньому.

Пряма й непряма мова. Цитата. Діалог.

Розділові знаки при прямій мові, цитаті, діалозі.

Відомості про мовлення

Поняття про спілкування і мовлення. Ситуація спілкування: адресати (той, хто говорить чи пише) і адреса мовлення, мета й умови спілкування, повідомлення (висловлювання), його зміст і форма. Тема і основна думка висловлювання. Різновиди мовленнєвої діяльності: говоріння, писання, читання, слухання. Основні вимоги до мовлення: змістовність, послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність. Мовленнєві помилки. Етика спілкування й етикет.

Поняття про текст. Поділ тексту на абзаци. Мовні засоби зв'язку речень у тексті.

Поняття про стилі мовлення: розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий і публіцистичний. Поняття про типи мовлення: розповідь, опис, роздум.

ПРОГРАМА З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

На іспиті з української літератури вступник до вищого навчального закладу повинен виявити:

а) знання вказаних нижче творів української літератури, розуміння їх ідейно-тематичного спрямування, а також особливостей жанрової специфіки, композиційно-сюжетної структури, образної системи, мови й стилю;

б) розуміння суспільного історичного й естетичного значення літературного твору у зв'язку з історичними й історико-літературними умовами епохи;

в) розуміння ідейного багатства й високих художніх достоїнств української літератури;

г) знання основних положень теорії літератури.

З теорії літератури абітурієнт повинен знати:

- 1) . родові, видові та жанрові особливості художньої літератури;
- 2) . тема, ідея, конфлікт, композиція, сюжет твору;
- 3) . літературний образ, портрет;
- 4) . засоби творення комічного, гумор, іронія, сарказм, сатира, гротеск, бурлеск;
- 5) . епітет, метафора, порівняння, гіпербола, метонімія, антитеза, рефрен, алегорія;
- 6) . системи віршування, віршові розміри, рими, їх особливості.

Усна народна творчість

Загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-побутових та родинно-побутових пісень.

Історичні пісні. «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то Хміль».

Пісні Марусі Чурай. «Віють вітри», «За світ встали козаченьки»

Тематика, образи, зміст народних дум і балад.

«Дума про Марусю Богуславку». Балада «Бондарівна»

Давня українська література

«Слово про похід Ігорів»

«Повість минулих літ» (уривки про заснування Києва, про помсту княгині Ольги, про напад хозарів)

Григорій Сковорода. «Delibertate», «Всякому місту – звичай і права», «Бджола та Шершень», афоризми

Література кінця XVIII — початку XX ст.

Іван Котляревський. «Енеїда», «Наталка Полтавка»

Г. Квітка-Основ'яненко. «Маруся»

Тарас Шевченко. «До Основ'яненка», «Катерина», «Гайдамаки», «Кавказ», «Сон» («У всякого своя доля»), «І мертвим, і живим, і ненарожденним...», «Заповіт», «Мені однаково»

Пантелеймон Куліш. «Чорна рада»

Марко Вовчок. «Максим Гримач»

Іван Нечуй-Левицький. «Кайдашева сім'я»

Панас Мирний «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»

Іван Карпенко-Карий. «Мартин Боруля»

Іван Франко. «Гімн», «Чого являєшся мені у сні», «Мойсей»

Література XX ст.

Михайло Коцюбинський. «Тіні забутих предків», «Intermezzo»

Ольга Кобилянська. «Земля»
Василь Стефаник. «Камінний хрест»
Леся Українка. «Contraspempero!», «Лісова пісня»
Микола Вороний. «Блакитна Панна»
Олександр Олесь. «Чари ночі», «О слово рідне! Орле скутий!..»
Володимир Винниченко. «Момент»
Павло Тичина. «О панно Інно», «Арфами, арфами...», «Ви знаєте, як липа шелестить...»
Максим Рильський «Молось і вірю...»
Микола Хвильовий. «Я (Романтика)»
Юрій Яновський. «Подвійне коло», «Шаланда в морі»
Володимир Сосюра. «Любіть Україну»
Валер'ян Підмогильний. «Місто»
Остап Вишня. «Моя автобіографія», «Сом»
Микола Куліш. «Мина Мазайло»
Богдан-Ігор Антонич. «Різдво»
Олександр Довженко. «Україна в огні», «Зачарована Десна»
Андрій Малишко «Пісня про рушник»
Василь Симоненко. «Лебеді материнства»
Олесь Гончар. «За мить щастя»
Григір Тютюнник. «Три зозулі з поклоном»
Василь Стус. «Як добре те, що смерті не боюсь я», «О земле втрачена, явися!..»
Іван Драч. «Балада про соняшник»
Ліна Костенко. «Страшні слова, коли вони мовчать», «Українське альфреско», «Маруся Чурай»

Твори українських письменників-емігрантів

Іван Багряний. «Тигролови»
Євген Маланюк. «Стилєт чи стилос?»

Сучасний літературний процес

Загальний огляд, основні тенденції.
Літературні угруповання (Бу-Ба-Бу, "Нова дегенерація", "Пропала грамота", "ЛуГоСад"). Творчість Ю. Андруховича,
О. Забужко, І. Римарука.
Утворення АУП (Асоціації українських письменників).
Література елітарна і масова.

Постмодернізм як один із художніх напрямів мистецтва 90-х років, його риси.

Сучасні часописи та альманахи.

Для ефективної підготовки вступних випробувань з української мови та літератури пропонуються схвалені Міністерством освіти і науки України вже широко апробовані в практиці збірники тестових завдань, а також нові посібники (експрес - репетитори) для самостійної підготовки учнів:

1. Шелехова Г.Т., Новосьолова В.І., Бондаренко Н.В., Ярмолюка А.В., Плетньова Л.В., Українська мова. Збірник тестових завдань,- К.:Грамота, 2008 - 192с.

2. Авраменко О.М., Коваленко Л.Т.,Українська мова та література. Збірник тестових завдань 2-е видання, виправлене й доповнене - К. Грамота, 2008,- 212с.

3. Авраменко О.М., Коваленко Л.Т. Українська мова та література. Довідник 1700 завдань у тестовій формі I частина - К.: Грамота, 2009,- 480с.

4. Авраменко О.М., Коваленко Л.Т. Українська мова та література. Довідник 1700 завдань у тестовій формі II частина - К.: Грамота, 2009,- 480с.

5. Плетньова Л.В., Коваленко Л.Т. Українська мова. Гкспрес - репетитор для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання. Морфологія - К.: Генеза 2010.-88с.

6. Босан С.П. Українська мова Експрес - репетитор для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання. Пунктуація. - К.: Генеза 2010 - 128с.

2. Куриліна О.В., Шевчук Н.І., Горячова О.М., Земляна Г.І., Осьмак Н.Д. Українська література. Довідник + тести (Повний повторювальний курс, підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання) 2-е видання. - Кам'янець - Подільський: ФОП Сосин О.В., 2010,- 532с.